

(10/38)

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

AQUEST NÚMERO 10 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA

NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ANTONI LÓPEZ, EDITOR

(Antiga casa I. López Bernagosi)

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, núm. 20, botiga
TELÈFON A. 4115. — BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona cada trimestre: ESPANYA, pessetes 1'50. — ESTRANGER, 2'50

Els abandonistes

Ja tenim una paraula nova. A Madrid es comença a parlar, en relació amb el problema del Marroc, d'*abandonisme* i d'*abandonistes*. La tendència a abandonar la zona marroquina que a Espanya s'adjudicà, guanya terreny depressa.

La paraula no està malament. Fins diríem que ens agrada. Ens agrada més que aquella altra de *derrotistes* que era un gal·licisme lingüístic i moral. Precisament els abandonistes són antiderrotistes, perquè la seva tendència evitaria d'aquí endavant les derrotes, tant les polítiques com les militars. Derrotes que vindran fatalment, si no es cuïta a abandonar l'os que els espanyols roseguen desde fa quinze anys.

I no solament hi ha abandonistes en el camp de les esquerres. Abandonista és, en el fons, En Cambó. Ho és ara. Abans no ho era. En Cambó és un home de canvis continus. Però quan canvia en bé, a nosaltres no ens sap greu el canvi.

Tot el contrari havem de dir d'En Lerroix. Aquest és cada dia més africanista. Ha insinuat que els que ara aconsellen que s'abandoni el Marroc, hauran d'aconsellar també més tard que Espanya abandoni Catalunya. No direm que no. I molts catalans no trobaran cap inconvenient en aquesta extensió del abandonisme.

L'ambigüitat

Les Corts estan a punt de tancar-se. Coincidirà el final d'acte parlamentari, amb l'aniversari de «l'enfonsament de la Comandància de Melilla». Coincidirà aquest aniversari, amb la renovació de l'Alt Comissari, i, per lo tant, de la transformació de l'acció militar en acció política.

Doncs bé, ens trobem davant d'un aniversari històric i davant d'un canvi d'homies i de política, sense saber les causes, ni del desastre, ni de la transformació de les finalitats espanyoles al Marroc. El discurs d'En Berenguer no ha esclarit més que parcialment les causes immediates del desastre. ¿Que l'ex-

ESpanyA GRAVÍSSIMA

—A mi em sembla...

—Ja t'ho diré, que la malalta no té remei si no vé un metge de fora.

pedient Picasso, portat al Congrés, completarà, amb els diàlegs que's produiran, l'explicació total de la desfeta? Que les insinuacions de responsabilitats integrals fetes pel Suprem de Guerra i Marina, arrodoniran l'enjudiciament que tothom demana? Potser sí, però l'ostensible, lo palpable, és que persisteix el procés d'arbitrarietat i de misteri que'ns va conduir a la tragèdia.

Ningú ha explicat en que consistirà el protectorat, ningú ens ha dit, des de les altures governatives, ni diplomàtiques, el pensament, oficialment nacional, respecte a la sobirania del soldà, i dels punts litigiosos amb la concepció de la política colonial francesa; ningú ha precisat perquè ha estat triat el general Burguete per a l'Alta Comissaria, ni ell s'ha cuidat de dir la seva visió del problema. No és que trobem malament l'elecció d'un militar per a l'aplicació del protectorat. Militar és En Lyautey i compleix una obra meravellosa, però el pensament d'En Lyautey, el coneixem tots. En Lyautey no vol més que el Marroc útil. En Lyautey no aplica les armes més que com a vanguardies de la vida normal. Les armes franceses són al Marroc com a garantia, exclusivament. On han estat les tendes de campanya, s'aixequen, immediatament, les escoles, els rails i els tallers que van resuscitant les velles indústries mores.

Precisa una declaració ferma i límpida, de la nova obra, però aquesta declaració no vindrà. Ella podria projectar damunt el Marroc, una confiança del mateix poble que va creure un deure nacional marxar a la guerra, però, repetim, no vindrà. Una sèrie d'interrogacions perseguixen a civils i a militars, per a les quals ningú ofereix una resposta intel·ligent. L'ambigüitat segueix essent senyora.

PARADOX

El gep d'Europa

L'Europa no va bé. L'Europa no millora. Jaguda en el seu llit, on hi ha encara la sang i les ruïnes de la gran guerra, espera debades el moment de poder-se llevar i de caminar com abans caminava. Els metges de capçalera multipliquen les consultes. De les seves llargues xerrameques no en surt altra cosa sinó el petit ratolí d'una recepta política o econòmica, que no fa cap efecte a la pobra malalta.

Després del fracàs de la Conferència diplomàtica de Gènova, vé el fracàs de la Conferència econòmica de La Haia. Els generals polítics de la post-guerra acostumen a perdre totes les batalles. Aquesta guerra moral que ha succeït a la guerra militar, presenta com a caràcter principal el de no donar a ningú la victòria. No hi ha vencedors. Tots els bel·ligerants, i fins els neutrals, són vençuts.

El senyal de les derrotes el trobem, clar i esfereïdor com la visió d'una catàstrofe, en la caiguda cada dia més accentuada de certes monedes estrangeres. Cau el marc, cau la corona, cau el ruble, cauen les monedes d'altres Estats vells i nous. Ja fa temps que a cada instant es creu que no poden caure ja més avall. I no obstant, la caiguda continua. Sospitem que la cotització de les monedes, com la columna termomètrica, pot baixar per sota de zero.

El marc val un centim. La corona val vint-i-cinc vegades menys que el marc. El ruble val tan poc, que ja no sabem com donar idea del seu valor, o millor dit, de la seva manca de valor. En aquest moment se'ns acut una manera de donar-ne idea. Volem els nostres lectors ésser milionaris?... Amb la més gran facilitat del món poden ésser milionaris de rubles. Un milió de rubles, a Barcelona,

es compra avui per la mòdica quantitat de cinc pessetes; i això que un ruble té el valor nominal de deu rals.

La caiguda de les monedes és el símbol de l'enfonsada econòmica dels Estats amb moneda terriblement depreciada. Però aquest enfonsament afecta també els altres Estats, en virtut del lligam solidari que uneix avui l'economia mundial.

Després de soportar el pes enorme de la gran guerra, l'Europa en quedà encogida. Però allò que semblava un encorbament passatger, efecte de l'esforç realitzat, es veu ara que és un gep permanent. Aquest gep no se'l treurà ja del damunt l'actual generació, i passarà probablement a les generacions futures. L'herència de l'Europa actual serà el formidable gep econòmic que ha adquirit en la gran guerra.

FULMEN

Els conillets de Indies

Cada vegada que als savis se'ls acut alguna pensada, ja'ls agafa als pobres animalons uns esgarriñosos tremolins. Sempre són els mansos conillets de Indies els que paguen la festa.

Serveixen de material per als experiments *in anima vili*. Si s'ha de provar l'eficàcia d'un verí, se l'assaja per mitjà d'una bola o d'una injecció a la inofensiva bestiola. Si s'ha de cultivar un microbi virolent s'escull com a excel·lent camp de cultiu al pacífic conillet de Indies. Cada nou experiment, cada moderna invenció científica en el ram de la biologia, cada cop de puny al front d'un savi costa una pila de vides en aquells animalets que han vingut al món per a ésser carn de laboratori.

Menos mal que alguna volta el sacrifici no resulta estèril i de tant en tant un Pasteur, un Kock o un Ferran treuen de l'experiment una profitosa ensenyança que salva moltes vides humanes. En aquests casos, els conillets de Indies sacrificats adquireixen tot el relleu d'uns herois que han donat la seva vida pel bé de la Humanitat.

Espanya ha sigut sempre també un immens laboratori on s'han fet i s'hi fan assaigs de tot: de lliberació, d'absolutisme, de conquesta, de dominació. Cada assaig costa milers de vides i, beneït sacrifici, quan ha servit per a donar un xic més de llibertat als espanyols.

Lo que veritablement dol és que els fills del poble, aquests eternals conillets de Indies, hagin de servir per a experiències de colonització tan estèrils com les que estem fent al Marroc. Malgrat els nostres evidents fracassos ben palesats a Cuba, a Puerto Rico, a Filipines i a tot arreu, sens menyspreu d'haver demostrat fins a l'evidència la nostra incapacitat per a exercir protectorats de cap mena, ens empenyem en prosseguir les doloroses experiències en el Marroc assajant ara l'acció militar, després la civil, més tard la mixta per a tornar a la militar, i sempre amb el sacrifici amarg d'uns quants milers de conillets de Indies.

I són tan indoctes els homes que manipulen i trafiquen en aquest Laboratori Nacional, que amb tants anys de sacrificis i d'experiències encara no han après res i segueixen tan ases com sempre, sense sapigueren un borrall de ciència de governar honradament un poble.

Pobres conillets de Indies a les mans d'aquesta gent!

JEPH DE JESPU

PRIMER ANIVERSARI

El trist aconteixement
sigué el 20 del mes present.
«Senyors—el Govern va dir-nos—
comencem a prevenir-nos.
«El nostre imperi africà
està anant-se'n a rodà.
«I si tots junts no hi correm,
no sé pas si en sortirem».

Coneguda l'esfonzada,
la nació quedà aterrada.

Verge Santa de la Ol...

Cóm havia estat allò?
Pobles perduts, forts rendits,
vint mil homes «suprimits».
Nostra reputació al diastre,
en fi, un verdader desastre!

Per fortuna aquí som gent
que'ns redreçem fàcilment.
I així que ens varen dir: Amunt!,
desseguit vam està a punt.
No podiem els ultratges
perdonar d'aquells salvatges.
Si ens creien acouinats,
estaven equivocats.
Quan l'honor se sent ferit,
cada espanyol és un Cid.
I de donar-ne raó
arribava l'ocasió.

Recordeu, en un moment,
si va embarcar-se'n de gent?
Allí cavalls, allí avions,
allí autos, allí canons.
Una volta el partit pres,
no va escatimar-se res.
Que els rifenys vegessin clar
amb qui anaven a jugar!
Era el modo de resoldre
el conflicte. Arribà i moldre!
Podia, amb tal decisió,
anar mal la cosa?... No!

Ha passat un any, germans,
i és hora de fer balanç.
Com està aquella campanya
que tan cara costa a Espanya?
Tenim indicis... pensem...
però, en rigor, no ho sabem.
L'únic que del cert traspúa
es que el sarau continua.
Que Abd-el-Krim segueix «tirant»,
tan fresc i tan arrogant.
Que, entre altres pendants problemes
queda el famós d'Alhucemes.
I que, havent-ne dit ja un munt,
a l'arribà aquí fem punt.

Tal és del Rif l'inventari
en el primè aniversari.
Quan el segon celebrem
ja els sabrem dir com estem.

C. GUMÀ

Lo que'ns diu un moro

L'altre dia va estar al Congrés dels diputats un moro aixeric.

Era Ahomar-Mahomed-ben-Abd-al-Lah, qui com a representant d'una kàbila notable, anava expressament a Madrid, per a parlar a nostre Govern de la mena de política que es té de seguir al Marroc, per a aconseguir un protectorat de pacificació permanent.

No és que, al fer aquest comentari, ens hagi de guiar cap tendència petita ni grossa, però «la raó es té de donar a un moro» quan s'avaloren les coses, no pas per passió, sinó jutjant el fons, i no la forma. Per ço no puc menys que argüir, sobre les manifestacions fetes al President del Consell i al ministre d'Instrucció, pel kaid de Frajana.

Deia el moro al·ludit a nostres capítols polítics, que per a obtindre una franca conquesta en les terres africanes, es feia necessària una altra política que no seguim. I seguia dient el personatge, que possessin an aquell país, Instituts i escoles i que'ns deixessin de canons. Perquè, descomptant alguns punts d'allà en els que's té de donar, però, la sensació de força per mitjans violents (acció que s'havia d'acometre a judici del moro en aquells moments que el cop encara és calent), lo demés, o sia la generalitat del país africà que tenim a càrrec el civilitzar, es guanyaria amb la compenetració moral de l'ensenyança.

I tenia raó. Si al moro no aconseguim fer-li perdre insensiblement l'esperit de guerrear distraient-lo amb altres afers, estem perduts. Vull que qualsevol hora guanyem a canonades un tros de terreny més o menys extensiu, però el dia que menys ens ho pensarem, ens sortiran els moros amb una pota de gall com la de Annual, i acabarem de perdre el poc prestigi que tenim.

Les reprimendes de la força, si bé ofeguen de moment a qualsevol altra força més dèbil, no aconseguen extingir-la ni aniquilar-la del tot, i és quan tot això

crea odís i venjances, que surten més tard, del cau de la malícia, per a originar d'una manera traidora, si no un desastre, un disgust.

Es necessari, doncs, seguir un altre camí en la política a l'Àfrica.

Tants diputats que han cridat al Parlament, en mitjans, en centres, ateneus, etcètera, sobre el Marroc, i no n'hi ha hagut cap que hagi dit que hi teniem de crear escoles.

Només ho ha dit un senyor moro. Una fórmula?... Un programa?... Un plan?... Una solució?...

Seguim el consell d'un moro.

MIQUEL RIBALTA

CAMÍ DE LA REVOLTA

Totes les idees tenen son període llarg o curt de gestació. Com totes, doncs, també té el seu la nacionalista, i aquest és més o menys llarg segons la fermesa de conviccions i l'esperit de sacrifici de quins la defensen. Així doncs, que s'acabi el període de gestació del nacionalisme català depèn de com estigui l'esperit dels catalans nacionalistes.

El no sentir-se d'un temps ençà l'interessat baladrejar dels polítics dits nacionalistes, ha fet creure a molts (tan dels nostres amics com dels nostres enemics) que el problema està en una època de fort decadiment.

Fins avui tots els plets de Llibertat han tingut d'ésser resolts violentament; cap, absolutament cap, ha pogut ésser resolt per l'efusió, i no tenim pas de fer-nos la il·lusió de que el nacionalisme sigui una excepció. El fort que subjuga a un feble i en treu profit, procurarà per tots els mitjans fer eterna aquesta esclavitut. Es per tant doncs necessari que els catalans anem familiaritzant-nos en el propòsit de que devem guanyar nostra llibertat, de la manera que sigui necessària i imitant, en això de la lluita per l'independència, a altres pobles, que s'han guanyat amb la llibertat el títol de gloriosos.

A Catalunya, és necessari que els homes es donguin compte de que per complir els deures amb la Pàtria, no n'hi ha prou amb dir-se nacionalista; és necessari quelcom més. Es necessari pensar que nostra Pàtria dins el concert de pobles esclaus, és el més malhaurat, ja que aquí els serveis que incumbeixen a l'estat estan en complet abandó, i així ens trobem que entre les moltes coses que tenen els pobles civilitzats i nosaltres no tenim s'hi compten les escoles, i l'escola és precisament l'element que pot fer més bé o més mal a la nostra causa, segons l'espiritualitat que en ella alenti. Allí hi van els infants—els homes del demà—(potser els escollits per la Història), i segons les ensenyances que entrin dins sons tendres cors, aquells qui podrien ésser els obrers de la Pàtria nova, sols seran uns tristos dements inconscients que ni sisquera coneixeran l'existència de Catalunya.

Ensenyar als infants a llegir i escriure en sa pròpia llengua, a conèixer aquells moments èpics de nostres avant-passats en la lluita en defensa de la Llibertat, que essent ben seva els volien perdre, junts amb les malvestats que abans, i després de la lluita (inclús ara) cometeren nostres enemics, és una obra meritòria i patriòtica de debò, i aquesta obra la porta a cap, amb tota dignitat l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana. Aquesta obra ens mereix, tota la nostra simpatia i voldriem que tots els bons catalans l'ajudessin.

En Berenguer amb la seva xerrameca al Senat, va demostrar palpablement que era el més responsable de les desgràcies del Marroc. Potser el processaran. Tan-de-bo.

Mes ara En Sánchez Guerra, que diu que no tenia gaire feina, ha nomenat a En Burguete, l'asturià, Alt Comissari, i a sí mateix Ministre de la Guerra. Hi ha qui creu que així potser es resolgui aquest plet del Marroc. Nosaltres temem que com de costum les tunyines aniran barates, encara que a Barcelona sempre vagi cara, la de mar, eh!...

NOTES DE FORA

HOSPITALET DE LLOBREGAT

Un dels abusos que's tolera an aquest poble, és la concessió de permisos per a la construcció de casetes per a viure, cases que per la construcció tan deficiente i materials tan pèsims, al ploure s'enderroquen i moltes vegades ocasionen víctimes, sense que les autoritats locals averiguïn les causes i castiguin als desaprensus propietaris.

Es propi donar una explicació, perquè interessa a tot mortal que té d'afuixar la mosca, la mena de propietaris que patim an aquest poble.

Aitals propietaris són una colla de treballadors *bien* que desconeixent la vergonya compren materials gastats i llavors aixequen una botiga o dos, i si convé allarguen fins a tres. Per consell de família és nomenat arquitecte el futur propietari, pare de sis o set galifardeus que fan el paper de paletes. I si la sogra té la pega de viure, ajuda a fer el morter, bé o malament, però en diuen morter.

Res, que seguint les coses d'aquesta manera, arribarem a tenir la desgràcia—els que no tenim la gràcia d'ésser propietaris de pisos—d'ésser enterrats en el mateix pis on vivim, sense que les autoritats d'aquest tranquil i llibertari poble, deixat de la mà de tothom, posin remei a tanta usura d'aquesta *troupe* de paletes.

Així és, que serveixi d'avis a tot treballador que vulgui pujar a viure en aquest flamant poble d'Hospitalet, que, d'aquí serà conduït amb una cadira (també hi ha la costum de no fer servir la

camilla per a no éser embrutada) a l'Hospital Gran. Per a tantes aventagtes com tenim, no's creguin, senyors treballadors, que els lloguers siguin massa crescuts... Per quinze drets al mes teniu pis i ninxo pagats, que en el temps que correm fan de ben aprofitar.

MASQUEFA

En aquest poble, com en tants altres, tenim el plet dels metges. El plet dels metges és una cosa que es repeteix com una seqüència, sempre renadiua, d'aquells temps en que el més despòtic caciquisme tenia a les localitats rurals preses dins dels seus tentàculs de pop. Hi havia en els pobles els dos partits; el del cacic i l'altre; i cada partit tenia el seu mestre, el seu metge, la seva llevadora, les seves botigues i fins el seu capellà. L'Arniches, en «Los Cacicques», ha fustigat a vergassades de ridícol aquest mal dels pobles espanyols. Però ni el mal està curat ni les conseqüències deixen de sentir-se en molts pobles.

Al nostre hi ha dos metges: un a qui tot el poble vol, com també l'ajuntament; un altre que ningú vol, fora tres o quatre famílies (de botiguers, per més senyes) que perquè an elles els hi plau, el voldrien imposar a tot el poble. L'un té totes les simpaties i tothom està content d'ell. L'altre té les simpaties dels quatre tenders i prou.

Això origina enemistats i xafardeix inútils. Que ens deixin tranquils els tenders amb el seu metge. I si tant l'estimen, que li facin una rendeta i que'l tinguin per a ells sols. Així ells es donarien *pisto*—com aquells potentats que tenen metge exclusiu per a ells—el metge estaria d'allò mes ben repapat, nosaltres contents i el poble semblaria

que ha pujat de categoria, perquè quan un poble té dos metges ja no es pot dir que es moqui amb mitja mànega i sempre és un orgull poguer dir: Ara tenim dos metges! Que és com dir: Ara si que n'hi anirà de gent al cementiri.

VEUS DE LA OPINIÓ

Annual

Pròxim a complir-se un any de la tràgica desfeta d'Annual, persem amb tristesa en lo poc que s'ha fet. Creiem bonament que l'estada de l'exèrcit expedicionari que fou necessari trametre-hi no seria tan perllongada, puix si llavors circumstàncies excepcionals ho exigien, una volta realitzats els principals objectius, era just retornar a ses llars als braus defensors de l'honor nacional.

Si, unànimament, tota la nació espanyola va fer tots els sacrificis, palesant d'aqueix modo llur patriotisme, era perquè tenia la convicció que la repatriació començaria urgentment una vegada aconseguits els punts essencials. Suara, el poble n'està las de la lluita marroqui. La sang de tants soldats vessada en holocaust de la Patria, serà com la sang vessada en una lluita d'odi en les xor-

ques pedres d'una barricada, no fructificarà, el sacrifici serà estèril, per això el poble continuament palesa la poca simpatia amb que veu perllongar-se aqueixa guerra.

L'opinió general, desitja el retorn de les forces expedicionàries.

Ja n'hi ha massa de sang vessada en les maleïdes terres africanes. Es hora d'acabar amb el dol i la ruïna d'Espanya. Ja ho ha sigut prou temps, el territori rífeny, la tomba de les joventuts espanyoles.

Espanya no té perquè anar-hi, part enllà de l'estret, a portar la civilització i el progrés. Si estessim sobrats de ferrocarrils, carreteres, telèfons, casals d'ensenyança, etc., etc., molt bé d'anar-hi, emperò ara, quan encara ens agulloneja la trista impressió que'ns ha deixat l'assabentar-nos de la tràgica situació de la miseriosa regió de Les Hurdes, és quan veiem amb més claretat l'error dels governs en volguer sostenir el protectorat en la zona rífenya.

Quan Espanya hagi aconseguit anar a la capdavantera del progrés, quan a Espanya no hi hagi regions que siguin una vergonya de la nació, aleshores sí que podríem anar a l'Àfrica, però no a la manera d'ara, sinó, com ja hem dit mantes vegades, amb un exèrcit exclusivament voluntari.

J. CORUNDELLA

Batallades de tot arreu

QUÈ PASSARÀ?

Devegades aquesta pregunta, aquest «què passarà?» veritat que resulta esfereïdor? Nosaltres som el poble al que més ha preocupat el que passarà.

Recordem els nostres dilluns, els dilluns famosos, el dilluns de la incògnita, del misteri. Recordem les hores paoroses de vaga, de comediografia revolució, de probables solucions, de no probables solucions, amb el què passarà? sempre a flor de llavi. Recordem també, una vegada posats a recordar, les trenta mil, una més, una molt més, gestes ferèstegues de la «Lliga» que tenim que sofrir pels nostres pecats, que a jutjar per la llarga vida d'aquesta senyora deuen ésser moltes, sempre esperant actituds radicals, sempre esperant ràpides solucions, i sempre preguntant-nos: què passarà?... I no passa res.

Ara hi tornem a ésser, ara ja hi som, hem arribat, sense sapiguer-ho, al nostre element, a tindre tema per a fer la clàssica pregunta.

I ves quin cas! És de Madrid que ens el donen. Això de l'expedient Picasso sembla talment fet per a nosaltres, per als barcelonins, que cada dematí agafem el diari tot preguntant mentalment: què haurà passat? I com que no ha passat res i com que tenim interès en que passi quelcom, tot deixant el diari amb un aire que comença a ésser avorrit, tornem a preguntar: què passarà?

Dos noms són el punt convergent d'aquest misteri: Silvestre i Berenguer. L'un perquè és el cap més visible dels responsables, el gran responsable com si diguessim; l'altre perquè no li deu importar gran cosa carregar amb tota la responsabilitat

Els *vius*, que saben ço relatiu que és tot en el món, procuren treure's el mort de sobre i carregar-lo en el que ja no li vé d'un.

I ve't aquí com una vegada més hauran resultat fallides les nostres ansies i ben inútil la nostra pregunta: què passarà?

QUAN TORNI

Ens han defraudat, tal com sona! Una vegada més el senyor Govern i els qui amb ell constitucionalment s'imposen, s'han mofat de nosaltres, demostrant que no és cert allò que repetim mil vegades al dia de la seva inèpcia, de la seva incompetència i altres fineses per l'estil, amb les quals acostumem a osequiar als governats i no pas amb manca de raó per cert.

¿Qui no hauria pensat que això de nomenar l'Alt Comissari era una cosa difícil, que calia pensar, sospesar-ho tot molt bé, tenir-ho en compte tot, fer fins quiscuna consulta, capacitar-se degudament de l'home que convenia escollir per a que no pogués celebrar-se la segona part d'una de tantes tragèdies espanyoles? Però sí, sí. Això ho hauríem fet nosaltres, gent sense instrucció ni capacitat, mancats dels suficients coneixements de ço que és el govern. Ells, les coses les solucionen en quatre esgarrapades, en un tancar i obrir d'ulls.

Que plega un Comissari? Certificat de bona conducta per a que trobi empleo aviat, una bona propina per a que's pugui estar una temporada o sempre si vol, sense fer res, i a cercar-ne, no un altre, mitja dotzena si convé i més alts i més comissaris, que hi ha poders per això i per a molt més.

Vegeu la prova. Ja tenim Alt Comissari, la plaça està proveïda. El general Burguete ha trobat bona col·locació.

En Burguete és un general que segons sembla s'hi ha preocupat amb això del Marroc. Diuen que sap un grapat de coses referent an aquelles terres. I també es diu que no està gens conforme amb l'actuació dels que l'han precedit, estan per tant d'acord amb que cal exigir responsabilitats.

Si això és veritat i suposant que ho sigui, no hi vol dir res per a que l'home no es preocupi de que la tornada dels captius sigui un fet quant més aviat millor; ja ens agradarà veure la cara que hi fa al rebre al *ex glorioso* general Navarro que segons diuen és un dels accionistes més grossos en l'empresa de les responsabilitats.

Nosaltres si poguessim consellar a En Navarro, li diríem que procuri fer les paus amb l'Abd-el-Krim, si és que encara no ho ha fet. Que an aquest general moro li demani permís per a plantar una botigueta de ço que vulgui en quiscun *sooo* de per allà. Així ell s'estalviaria explicacions enutjoses i En Burguete una estona dolenta al lluitar entre el companyerisme i el deure ciutadà.

ON HEM ARRIBAT!

Senyors, el món està perdut, no és broma. De seguir així, nosaltres, que no hem passat de modestos aficionats a l'excursionisme, farem ço que no han pogut els anglesos: fer estada a la Himalàia.

Home, que l'esperit sindicalista arribi fins a *determinados elementos*, hi passem, tot és qüestió de disciplina, d'organització. Però que invadeixin aquells llocs considerats sagrats, no, mai, Déu del cel!

Vés quina cara hi havia de posar Sant Pere, el pacífic porter al torbar-li la seva santa pau la nova de que a casa del que dignament el representa a la terra hi havia estat un conflicte social.

—Com!...—es devia dir l'home tot rascant-se suaument, per a no fer-se mal, la seva poblada barba.—Sindicalistes a casa?

Si senyor, si, senyor Sant Pere. Sindicalistes, vaguistes, ja ho veu! Caldrà que vostè i el seu patró prenguin enèrgiques mides.

No fa molt, i segons ens ha contat persona autoritzada, en el propi Vaticà, en aquest lloc sagrat, a no ésser per la divina inspiració d'un xerraire, esclata una protesta amb caràcter revolucionari.

Res, que la guarda del Vaticà, per ço que's dedueix descontenta, s'havia organitzat, no sabem en quina mena de Sindicat, aneu a saber si catòlic o roig.

Quan tot estava preparat i la protesta anava a fer sentir llurs efectes, la cosa arribà a oïdes del comandant de la guarda, comte Coccopieri qui, junt amb monsenyor Pizzardo i molts oficials de la guarda vaticana, armats fins a les dents, reuniren als rebels i després de presa la precaució de desarmar-los, monsenyor Pizzardo els digué: «Els que estiguin conformes amb el comandant Coccopieri, que avencin de la filera». Ningú es mogué.

Vist el mal resultat digué aleshores monsenyor: «Els que estiguin conformes amb el Papa, que avencin de la filera». Tots avencaren dos passos i cridaren: «Visca Pius XII!»

La revolta havia fracassat, cal confessar-ho, però per aquesta vegada.

Per si un cas *La Federación Patronal* pot preparar una proposta de soci, car no trigarán pas gaire a veure-hi an En Pius XI, i a fe que serà un soci de patxoca.

Quin honor per la família!

L'ATEMPTAT DE PARIS

No és pas per l'actualitat del fet en sí que nosaltres comentem l'atemptat de que fou objecte el Prefecte de París, M. Naudin.

més ben dit, M. Millerand, el president de la República Francesa, car així sembla demostrat per pròpies declaracions de l'autor del mateix. Nostre comentari, més que altra cosa, vol posar en evidència la impopularitat dels homes que actualment governen la veïna França.

Com sempre succeeix en casos semblants, l'atrevit que aixecà el seu braç contra la primera autoritat de la República ens ha sigut presentat com un ser degenerat, capaç dels més afrosos crims. Però aquest argument ja és molt gastat. No són pas, regularment, els homes degenerats, i menys degenerats en el sentit que els governs empleen la frase, els que's dediquen a portar a cap actes semblants.

Tot atemptat perpetrat en la persona d'una personalitat representativa, pertanyi aquesta a República o Monarquia, és demostració palesa de l'estat d'opinió regnant.

Naturalment que una opinió pot ésser la opinió d'una *minoría*, però en el cas concret de França no és possible atribuir-la a una minoria, car, si no de fàcisó tan contundent, s'ha demostrat ja altres vegades la disconformitat del poble francès amb la conducta de llurs homes públics.

I aquesta disconformitat s'explica. Els francesos, el poble de França, va fer la guerra, però la va fer no en el sentit reaccionari d'aquesta, sinó portat per una idealitat. Acabada la lluita, és impossible que oblidí ço que és tradicional en ell: la llibertat.

França, la França que únicament és possible admirar i estimar, pot ésser per accident, reaccionària. Sempre, continuament, no. I presentim que si llurs directors s'entossudeixen en aquest sentit, acabaran malament.

El general Burguete

El nou prefecte de policia de París, que ha sigut objecte d'un atemptat

El general Silvestre

El general Berenguer

El general Navarro

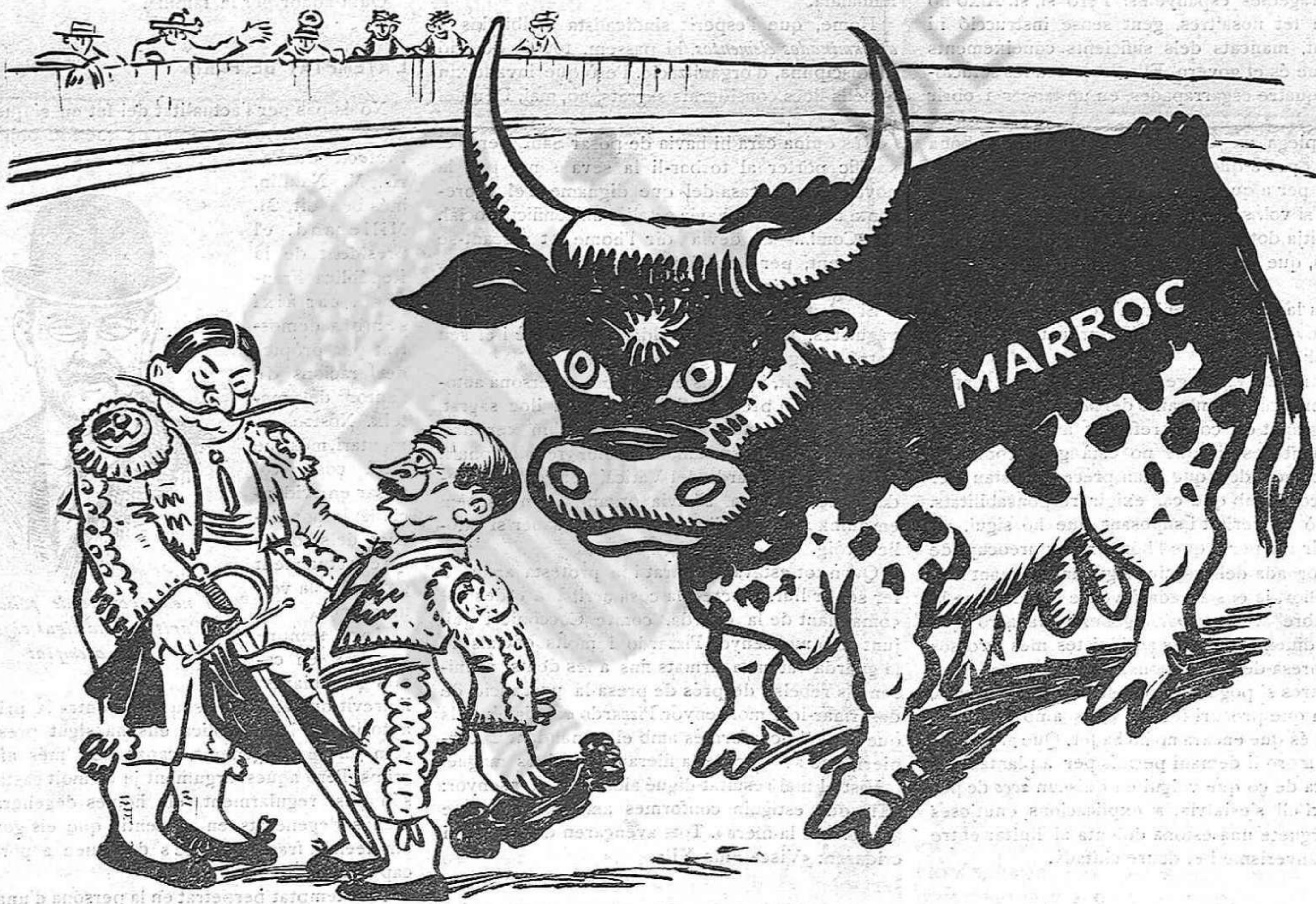
L'ANIVERSARI

—A matar moros, a matar moros!..

—Mentre la criada no se'ns torni respondona com l'any passat...

L'ALTERNATIVA

Berenguer. —Aquí et dono els trastos de matar. Veiam si ho fas millor que jo.
Burguete. —Vist d'aprop és més fiero del que semblava aquest toro!

REPICS

Dels qui parlen d'abandonar el Marroc i deis qui parlen de no abandonar-lo, no sé quins em fan riure més. Jo aquesta qüestió la veig així, plàsticament: Un moro té a un espanyol agafat pel coll, a punt d'escanyar-lo. L'espanyol li diu: —T'abandonaré! Et deixaré en estat salvatge! Per fi l'espanyol s'escapa esporuguit, el moro l'empeita; l'espanyol passa el mar amb perill d'ofegar-se o de rebre un tret. I el moro diu humorísticament: —Té, aquest espanyol s'ha sortit amb seva! No ha parat fins que m'ha abandonat.

Això ens fa pensar amb aquella humorada deliciosa d'En Juli Renart: Cau una poma madura de la pomera. La grosella punxosa, la censura. Li diu: —Ets massa tonta, pomera. No sols et deixes pendre el fruit sense dir res, sinó que tu mateixa l'allargues a l'home. Quan a mi em vé algú a pendre el fruit, jo el punxo!

La tenca de l'estany diu: —Jo també. (Vol dir que té una espina i que punxará la gola del qui se la mengi.)

— Massa tard! li respon la grosella.

Està clar, quan la tenca punxa, ja és morta i cuita. Apliqui's el conte.

En Marcellí Domingo ha arribat a Madrid després d'una *tournee* de conferències per l'Amèrica Llatina. No sabem si ha treballat gaire per estrenguer llaços entre la *madre patria* i les antigues colònies espanyoles. Lo que sabem és que a Xile el govern no paga als mestres. Després d'això qui gosará a dir que a Amèrica ha mort l'*españolismo*?

A Madrid s'ha trobat una princesa, una autèntica princesa, en la misèria. Es grega, l'esposa d'un ajudant de camp del rei Jordi de Grècia. Havia anat a Madrid amb el propòsit de guanyar-se la vida cantant. Ara viu malalta i pobra amb dos fills que no pot mantenir. Demana caritat.

Nessun maggior dolore...

Si, està clar. La compadim. Es una víctima de la guerra. A un *nouveau riche* li varen demanar que la protegís. Va respondre: —Si hagués tingut compassió per les víctimes de la guerra, avui no seria *nouveau riche*!

L'expedient acusador del general Picasso, investigador dels responsables de la desfeta del juliol, ha presentat al Congrés una llarga llista dels culpables, entre ells el cèlebre general Berenguer, Alt Comissari del Marroc.

Es molt curiós lo que ha dit el senyor Berenguer al Senat:

«Yo he cumplido con mi sagrado deber y no he hecho más que obedecer las órdenes transmitidas del Gobierno.»

I més avall diu:

«Pido benevolencia a los señores senadores, de los actos equívocos que haya podido cometer.»

Si En Berenguer ha complert sempre les ordres del Govern i ha comès actes equívocs, cal formar expedient al Govern.

Qui ho farà? Qui posará el cascabel al gat?

Quin rebombori tots aquests dies a la Plaça de la Cucurulla!..

Anades i tornades de prohoms de la «Lliga», ordres severes a totes les sucursals lligueres de Catalunya; càstigs que imposaran als que han tingut «el bon gust» de desfer-se de la santa causa, com ells diuen. Res, que fins trontollen les parets de les cases veïnes.

Mentre ells treballen de ferm per a apuntalar l'edifici de la política lliguera, el senyor Cambó, home viu que sap lo que's fa, a corre-cuita se'n va a França i d'allà a Bèlgica per a apuntalar l'edifici dels negocis.

La «Lliga» és per a ell la Masia o sigui el lloc on el gran industrial va per a refer-se, però al mateix temps també dona producte.

El Consell Permanent de la Mancomunitat de Catalunya, acaba de llençar una comunicació, a tots els Ajuntaments catalans, demanant-los-hi noms i domicilis dels soldats catalans que s'han batut en els camps rifenys i que han quedat impossibilitats d'exercir els seus oficis respectius. En dita comunicació els dóna facilitats per a proporcionar-se, de franc, peus o braços artificials de que estan desposseïts.

Això està bé, no hi ha dubte. Es una obra bona que cal aplaudir. El mal ja està fet i cal remeiar-lo de la millor manera possible. Però una altra vegada, fem servir els braços a temps i no caldrà posar-se'n de goma!..

Comprent que és justa l'explicació del senyor president de la societat «El Porvenir Obrero», de Mora la Nova, no tenim cap inconvenient en manifestar que els comunicats que ens han sigut enviats des d'aquell poble amb paper que portava el *membrete* de la dita societat, no significaven que fos aquesta, ni cap soci en representació d'ella, els comunicants, sinó que les lletres enviades a nosaltres tenien un caràcter absolutament individual, perquè el paper amb *membrete* està a disposició de tots els socis, i qualsevol d'aquests pot usar-lo per als seus afers particulars, com així ha sigut en el cas present.

Quedi satisfet el president d'«El Porvenir Obrero» i no dubti mai de la nostra llealtat, perquè tenim per lema allò de: *Al César, lo que es del César*...

Sabem que per a demà diumenge, hi ha convocada una reunió a l'«Ateneu Enciclopèdic Popular» per a tractar de contrarrestar l'organització dels «Pomells de joventut».

Aquesta reunió l'ha cridada un estol de joves que més s'estimen sentir flaira de ginesta i fari-gola, oir reflexos d'ocells que no pas olor de cera i sermons cursis.

Això ens agrada i sobre tot que siguin joves els que ho facin.

Cal demostrar que volem respectar i aimar a la Pàtria per consciència, fent-nos forts, i no per temor i enflebits.

CORRESPONDENCIA

Miquel Ribalta: Anirà el seu treball.—J. Cornudella: Es publicarà.—Zumalacarregui: Home, què no veu que ni el nom ni la cosa fan per casa?—Antón de les puntes: De les puntes de què? En tot el que vostè envia no n'hi hem trobat mica de punta.—Paco Pericas.—Veu? Vostè promet, però s'hi ha de mirar més. Ja es comprèn, ja, que ho ha fet depressa. Qui el fa córrer tant? Calma, calma i una altra vegada estarà millor.

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, carrer del Olm, número 8